

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

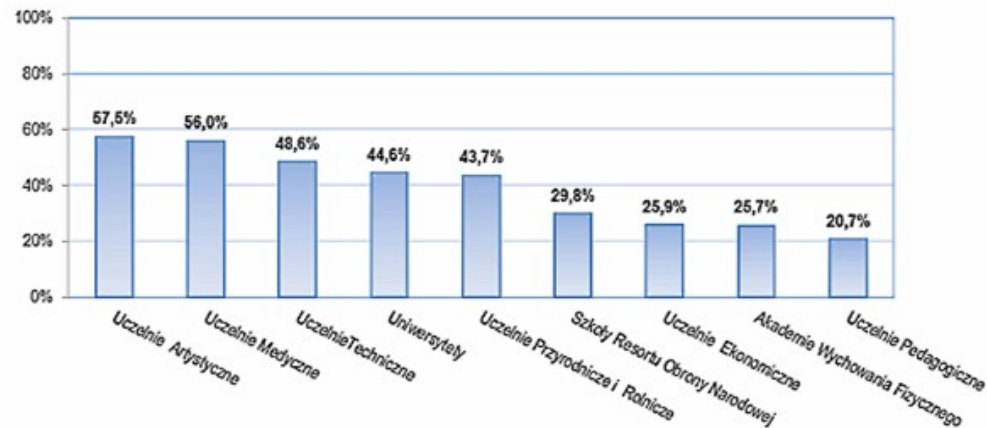
Евалюація докторських шкіл (аспірантури)

Проф. Домінік Антонович

Кафедра досліджень вищої освіти
Університету ім. Миколая Коперника в Торуню

Звіт Вищої аудиторської служби щодо освіти аспірантів у Польщі (NIK – Najwyższa Izba Kontroli)

- Масовизація навчання в аспірантурі
- Низька ефективність аспірантури, яка в точних і медичних науках становить 66%, а в суспільних і гуманітарних 27%
- Відсутність інформації щодо якості освіти аспірантів і знарядь, які допомогли б в оцінюванні і стимулювали б підвищення якості

Проф. Домінік Антонович (UMK, KEN)
Київ - 26.02.2020

Докторські школи (аналог до аспірантури):

- Причини появи докторських шкіл у Польщі;
- Умови появи докторських шкіл;
- Інституції, залучені до оцінювання докторських шкіл;
- Результати оцінювання докторських шкіл.

Цілі евалюації докторських шкіл

Евалюація якості аспірантури є одним з центральних елементів системи науки і слугує перш за все для оцінки **умов наукового розвитку**, які була створені для аспірантів їхніми закладами і **способів перевірки отриманих** ними знань, навичок і формування суспільних компетенцій.

Другою метою евалюації аспірантури є **надання зворотної інформації закладам вищої освіти (у вигляді результату оцінювання)**, яка стосується їх функціонування, а також поширення цієї інформації у публічному просторі.

По-третє, евалюація докторських шкіл має слугувати для того, що аспіранти навчалися лише в тих закладах, які гарантували б їм відповідні умови для розвитку.

Філософія евалюації докторських шкіл

Ідея евалюації базується на переконанні, що не існує жодної взірцевої аспірантури, а **існує багато різноманітних моделей організації навчання аспірантів**, що є наслідком зокрема галузевої специфіки.

Ідея евалюації має супроводжуватися **ідеєю довіри** до аспірантури в області пошуку новаторських способів навчання аспірантів на найвищому рівні, які б використовували науковий потенціал тих наукових інститутів, на базі яких існують конкретні аспірантури.

1. Відповідність освітньої програми і індивідуальних планів наукового дослідження до результатів навчання для отримання кваліфікації 8-го рівня за Польською рамкою кваліфікацій та їх реалізація

1.1 зміст освітніх програм, які охоплюють як навчальні заняття, так і інші форми отримання знань і навичок, а також формування компетенцій, визначених для 8-го рівня Польської рамки кваліфікацій. Оцінюватися має еластичність освітніх програм, що стимулює самостійність аспірантів;

1.2 організація освітнього процесу, що допомагає в підготовці і реалізації індивідуальних дослідницьких планів;

1.3 отримання м'яких навичок і формування мовних і комунікативних компетенцій;

1.4 стимулювання дослідницької активності аспірантів і поширення її результатів переважно шляхом наукових публікацій, патентів і нових винаходів, а також отримання внутрішнього і зовнішнього фінансування на наукові дослідження;

1.5 відкритість освітнього процесу на інші (ніж власна) дисципліни (галузі) науки. У рамках цього критерію буде оцінюватися між іншим і освітня програма з точки зору включення до неї результатів навчання, пов'язаних з різними дисциплінами.

II. Спосіб перевірки результатів навчання на 8-му рівні Польської рамки кваліфікацій

- Участь у наукових конференціях, семінарах або літній чи зимовій школі, а особливо презентація результатів під час конференції, бажано міжнародної;
- Публікація наукової статті у науковому журналі або розділу в монографії;
- Організація наукової конференції або семінару;
- Отримання зовнішнього фінансування для наукового дослідження від державних або закордонних інституцій, які надають гранти на наукові дослідження;

Особливу роль тут буде відігравати відкритість на перевірку результатів освіти, отриманої аспірантами на 8-му рівні Польської рамки кваліфікацій, здобутої не лише у формі традиційних навчальних занять.

III. Кваліфікації академічних викладачів і наукових працівників, що викладають у докторській школі

3.1 наявність – серед викладачів – видатних спеціалістів (дослідників), у тому числі кількість викладачів з-поза того закладу, що оцінюється;

3.2 наукова активність зовнішніх експертів, які беруть участь у процесі набору та підготовки (рецензенти доробку та проектів вступників, члени комісії, які проводять проміжне оцінювання);

3.3 “евалюація” наукових керівників: а) оригінальність їх досліджень на основі 3 публікацій (статей, монографій, патентів) протягом останніх 5 років

б) досягнення в підготовці молодих науковців (наукове керівництво чи допоміжне наукове керівництво)

в) кількість незахищених аспірантів;

3.4 оцінка підготовки в аспірантурі – інституційні механізми забезпечення якості освіти в аспірантурі (зворотна інформація про спосіб проведення і корисності занять) у формі анкети, що заповнюється аспірантом після захисту дисертації (або після закінчення навчання в аспірантурі без захисту);

3.5 перевірка, чи керівництво докторської школи вимагає від наукових керівників і надає їм можливість підвищувати свої вміння у сфері наукового керівництва.

IV. Якість процесу вступу

4.1 документи, що стосуються вступу: (правила вступу, розклад, конкретні умови і критерії, спосіб оголошення списку тих, хто вступив), процедура оскарження рішення комісії;

4.2 склад комісії: наукові кваліфікації тих, хто оцінює вступників, запрошені спеціалісти для оцінювання поданих документів;

4.3 спосіб оцінки здібностей кандидата, необхідних для проведення наукової діяльності;

- еластичність процесу вступу (однаково) для вступу кандидатів, що фінансуються зовнішніми джерелами (напр. грантами), або ж недержавними джерелами (комерційними або неприбутковими організаціями);

- прозорість умов і процесу вступу, особливо процедури оскарження рішення;

- відкритість на кандидатів з-поза власної установи (у тому числі не з Польщі);

- участь зовнішніх експертів в оцінюванні документів вступника та його попереднього дослідницького проєкту.

V. Якість наукового чи мистецького керівництва й підтримка у реалізації наукового або мистецького проекту;

У рапорті самооцінки докторська школа має представити такі пункти:

5.1 процедура визначення функцій наукового керівника (у тому числі й критерії, за якими особу дискваліфікують з цієї функції);

5.2 методи оцінювання наукових керівників аспірантами (захищеними докторами філософії, а також усіма, хто закінчив навчання незалежно від результатів);

5.3 процедура дій у вирішенні конфліктів між науковим керівником і аспірантом;

5.4 політику забезпечення доступу до дослідницької інфраструктури й обладнання для наукової роботи, які надає докторська школа.

VI. Ретельність проведення проміжного оцінювання аспірантів

6.1 Склад комісії, що здійснює проміжне оцінювання: наукова кваліфікація тих, хто оцінює і спосіб скликання комісії (у контексті зв'язку з дослідженнями, що реалізуються в інститутах певної галузі), участь зовнішніх (у тому числі закордонних) експертів і представників аспірантів (у ролі спостерігачів);

6.2 Критерії проміжного оцінювання:

6.2.1 оцінка просування реалізації наукового проекту;

6.2.2 презентація результатів дослідження (публікації, виступи на з'їздах, участь у заходах, що популяризують науку);

6.2.3 отримання зовнішнього фінансування на реалізацію дослідницького проекту;

6.3 Ретельність і прозорість поточного оцінювання:

6.3.1 презентація рівня просування реалізації проекту дослідження (у вигляді, зафіксованому на електронному носії);

6.3.2 спосіб вибору рецензентів і участь зовнішніх експертів (у тому числі закордонних) у поточному оцінюванні;

6.3.3 спосіб повідомлення про результати проміжного оцінювання;

VII. Міжнародний контекст

- Інформація про викладачів, наукових керівників, допоміжних консультантів, запрошених професорів (обсяг і форма їх участі у заняттях / підготовці аспірантів), що мають досягнення принаймні європейського масштабу;
- Наукові стажування аспірантів у відомих закордонних інституціях (або особливо важливих для досліджуваної тематики);
- Участь докторантів у наукових семінарах, літніх школах і інших формах навчання, метою яких є отримання знань і навичок;
- Міжнародні і локальні проекти, що реалізуються разом із закордонними партнерами, у яких беруть участь аспіранти;
- Інформація про аспірантів з-за кордону;
- Інформація про активну участь аспірантів у міжнародних конференціях;
- Участь у заняттях, що проводяться іноземними мовами;
- Стажування, які проходять аспіранти у визнаних для певної наукової дисципліни дослідницьких інститутах або ж особливо важливих з точки зору дослідження (вимога академічної мобільності);
- медіана кількості місяців аспірантських стажувань у закордонних наукових інститутах протягом останніх 5 років;
- Список публікацій, винаходів, патентів, які з'явилися за міжнародної підтримки;

VIII. Результативність навчання аспірантів

- **8.1 відсоток захищених аспірантів** у співвідношенні до а) кількості прийнятих кандидатів до докторської школи; б) кількості осіб, що отримали позитивний результат поточного оцінювання протягом 3 років після закінчення навчання в докторській школі;
- **8.2 розвиток докторів філософії** – вибрані показники як результат моніторингу професійного розвитку випускників, доповнені даними про професійний розвиток, а також дані про публікації, стипендії, отримане фінансування на наукові дослідження (до 3 років після захисту дисертації);
- **8.3 інформація про наукові роботи**, опубліковані аспірантами (до трьох років після закінчення докторської школи)
- **8.4 інформація про заявлені і отримані патенти**, а також інформація про винаходи;
- **8.6 інформація про *старт-апи*** з аспірантами як співзасновниками (до 3 років від моменту закінчення навчання в докторській школі);
- **8.7 список наукових праць аспірантів**, вказаних при оцінюванні установою, яка керує докторською школою.

Технічні аспекти евалюації докторської школи

- Набір і навчання експертів;
- Склад і структура групи, що здійснює евалюацію;
- Звіт самооцінки;
- Участь закордонних експертів у групі, що проводить евалюацію;
- Рамки, що визначають прозорість процесу оцінювання;
- Керування процесом евалюації;
- Визначення законодавчої бази і застосування на практиці.

Потенційні висновки для України

1. Докторські школи (аспірантура) повинні бути виключені з вузьких рамок освітньої системи і стати частиною науки;
2. Докторські школи (аспірантура) повинні існувати лише при науково-якісних академічних осередках;
3. Докторські школи повинні мати окреме фінансування;
4. Появу докторської школи має супроводжувати її окрема евалюація;
5. Поява докторської школи не має сенсу, якщо вона з самого початку не включена у міжнародну наукову систему, найкраще, коли їх оцінюють міжнародні команди експертів;
6. Докторські школи – це довготривалий процес, розрахований на ефект протягом 10 років.

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Дякую за увагу!

dominik@umk.pl